

ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Υιοθετήθηκε στις 9 Δεκεμβρίου 1975

1. Με τον όρο <<άτομο με ειδικές ανάγκες>> εννοούμε κάθε άτομο που αδυνατεί να ανταποκριθεί από μόνο του, μερικά ή ολικά, στις ανάγκες μιας συνηθισμένης ατομικής ή και κοινωνικής ζωής και που η αδυναμία του αυτή οφείλεται σε μειονεξία εμφανισθείσα με τη γέννησή του ή μεταγενέστερα και που αφορά στις σωματικές ή διανοητικές του ικανότητες.

2. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να απολαύσουν όλα τα δικαιώματα που αναφέρονται παρακάτω στη διακήρυξη αυτή. Τα δικαιώματα αυτά πρέπει να αποτελούν κτήμα όλων των ατόμων με ειδικές ανάγκες χωρίς καμιά οποιαδήποτε εξαίρεση και χωρίς διάκριση ή δυσμενή διαφοροποίηση με βάση τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τη θρησκεία, πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, εθνική ή κοινωνική καταγωγή, κατάσταση υγείας, γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση που αφορά είτε σ' αυτό το ίδιο το άτομο με ειδικές ανάγκες είτε στην οικογένειά του.

3. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν, για λόγους ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, το σύμφυτο δικαίωμα να γίνονται σεβαστά. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες ανεξάρτητα από την καταγωγή, τη φύση και τη σοβαρότητα των μειονεξιών και δυσχερειών τους, έχουν τα ίδια θεμελιώδη δικαιώματα όπως οι συμπολίτες τους, της ίδιας ηλικίας, που συνεπάγονται πρώτα και κύρια το δικαίωμα σε μια αξιοπρεπή ζωή, όσο το δυνατό πιο φυσιολογική και πλήρη.

4. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν τα ίδια αστικά και πολιτικά δικαιώματα όπως όλα τα άλλα άτομα. Το άρθρο 7 της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων των Πνευματικά Καθυστερημένων Ατόμων εφαρμόζεται για όποιον πιθανό περιορισμό ή ακύρωση των δικαιωμάτων των

διανοητικά μειονεκτούντων ατόμων.

5. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες δικαιούνται όλων των τελειοποιήσεων που σχεδιάστηκαν για να τους δώσουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν κατά το δυνατό, πίστη στις δικές τους δυνάμεις.

6. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν δικαίωμα σε ιατρική, ψυχολογική και λειτουργική θεραπεία που περιλαμβάνει προσθετικές και ορθοπεδικές εφαρμογές, σε ιατρική και κοινωνική αποκατάσταση, εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, άσκηση, βοήθεια, επιστημονικές συμβουλές, οργανώσεις για την εξεύρεση εργασίας τους και άλλες που θα τα καταστήσουν ικανά να αναπτύξουν τις ικανότητες και επιδεξιότητές τους στο έπακρο και θα επισπεύσουν την πορεία της κοινωνικής τους ένταξης ή επανένταξης.

7. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν δικαίωμα σε οικονομική και κοινωνική ασφάλιση και σε ένα επίπεδο αξιοπρεπούς ζωής. Έχουν το δικαίωμα, σύμφωνα με τις ικανότητές τους, να εξασφαλίσουν και να διατηρήσουν εργασία ή να προσληφθούν και να ασκήσουν ένα χρήσιμο, παραγωγικό και αμοιβόμενο επάγγελμα καθώς και να γίνουν μέλη συνδικαλιστικών σωματείων.

8. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες δικαιούνται να έχουν τις δικές τους ειδικές ανάγκες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε όλα τα στάδια του οικονομικού και κοινωνικού σχεδιασμού.

9. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν το δικαίωμα να ζουν με τις οικογένειές τους ή τους θετούς γονείς και να παίρνουν μέρος σε όλες τις κοινωνικές, δημιουργικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται άτομο με ειδικές ανάγκες να υποβάλλεται, όσον αφορά στις συνθήκες διαμονής του, σε διαφορετική μεταχείριση εκτός εκείνης που

απαιτείται από την κατάσταση του ή τη βελτίωση που η μεταχείριση αυτή ενδεχόμενα θα μπορούσε να του εξασφαλίσει. Εάν η παραμονή του ατόμου με ειδικές ανάγκες σε ένα ειδικό ίδρυμα είναι απαραίτητη, το περιβάλλον και οι συνθήκες ζωής εκεί, πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πλησιέστερα προς εκείνα της κανονικής ζωής ενός ατόμου της ηλικίας του.

10. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να προστατεύονται εναντίον κάθε είδους εκμετάλλευσης, μεταχείρισης και κανόνων που επιβάλλουν διακρίσεις ή είναι προσβλητικοί ή εξευτελιστικοί.

11. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να μπορούν να έχουν στη διάθεσή τους επιστημονική νομική βοήθεια όταν τέτοια βοήθεια καθί-

στανται απαραίτητη για την προστασία του εαυτού τους και της περιουσίας τους. Σε περίπτωση που εγείρεται εναντίον τους οποιαδήποτε δικαστική αγωγή, η νομική διαδικασία που θα εφαρμοσθεί πρέπει να λαμβάνει πλήρως υπόψη τη φυσική και διανοητική κατάσταση των ατόμων αυτών.

12. Οργανώσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες μπορεί να είναι χρήσιμοι σύμβουλοι σε όλες τις υποθέσεις τις σχετικές με τα δικαιώματα των ατόμων αυτών.

13. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι οικογένειές τους και οι κοινότητες πρέπει να έχουν πλήρη πληροφόρηση, με όλα τα πρόσφορα μέσα, των δικαιωμάτων που περιέχονται σ' αυτή τη Διακήρυξη.

Photograph by Norman Potter for the Cheshire Foundation

Αν η προοπτική είναι, τα παιδιά με ειδικές ανάγκες να ζήσουν μια όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένη και παραγωγική ζωή, τότε η κοινωνία θα πρέπει να εστιάσει στο τι μπορούν τα παιδιά να κάνουν και όχι στο τι δεν μπορούν να κάνουν.

(Η φωτογραφία είχε διανεμηθεί από τα Ηνωμένα Έθνη, για το Διεθνές Έτος Αναπήρων 1981)